

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2023/372**od 17. veljače 2023.****o utvrđivanju pravila o vođenju, pohranjivanju i dijeljenju zapisnika o službenim kontrolama koje se provode na plovilima za prijevoz stoke te pravila o kriznim planovima u slučaju nužde za plovila za prijevoz stoke, odobrenju plovila za prijevoz stoke i minimalnim zahtjevima za izlazne točke****(Tekst značajan za EGP)**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EZ) br. 1/2005 od 22. prosinca 2004. o zaštiti životinja tijekom prijevoza i s prijevozom povezanih postupaka i o izmjeni direktiva 64/432/EEZ i 93/119/EZ i Uredbe (EZ) br. 1255/97 ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 30. stavak 2.,

budući da:

- (1) Člankom 20. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005 od nadležnih tijela država članica zahtijeva se da pregledaju plovila za prijevoz stoke prije svakog utovara domaćih životinja. Konkretno, nadležna tijela dužna su provjeriti jesu li plovila izgrađena i opremljena za broj i vrstu životinja koje će se prevoziti te je li oprema iz poglavlja IV. Priloga I. toj uredbi održavana u ispravnom radnom stanju.
- (2) Nadležna tijela država članica trenutačno vode evidenciju o potvrdama o odobrenju vozila za prijevoz stoke u vlastitim elektroničkim bazama podataka, kojima nadležna tijela drugih država članica nemaju pristup. Iako provjera dokumentacije ne može zamijeniti fizičku provjeru samog plovila, provjeravanjem pojedinosti o izdavanju potvrde navedenih u potvrdi o odobrenju plovila u okviru službene kontrole mogu se dobiti određene informacije o usklađenosti plovila sa zahtjevima iz poglavlja IV. odjeljka 1. Priloga I. Uredbi (EZ) br. 1/2005. Stoga bi učitavanje i pohranjivanje potvrda o odobrenju u zajedničku elektroničku bazu podataka, zajedno sa svim pojedinostima o izdavanju tih potvrda, nadležnim tijelima trebalo omogućiti pristup tim informacijama kako bi se smanjilo administrativno opterećenje i olakšalo obavljanje njihovih zadaća u okviru službenih kontrola.
- (3) Pojedinosti o izdavanju potvrda o odobrenju, koje nadležna tijela država članica evidentiraju u jedinstvenoj elektroničkoj bazi podataka, trebale bi uključivati datum isteka potvrde, informacije o najvećoj raspoloživoj površini za životinje i vrsti životinja koje predmetna plovila mogu prevoziti. Time bi se nadležnim tijelima koja provode službene kontrole trebalo omogućiti da procijene je li u trenutku kontrole odobrenje valjano i je li plovilo primjereno za prijevoz dotičnih životinja.
- (4) Uredbom (EU) 2017/625 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽²⁾ pravila o službenim kontrolama životinja koje se provode radi provjere usklađenosti sa zakonodavstvom Unije o poljoprivredno-prehrambenom lancu objedinjena su u jedinstveni zakonodavni okvir.

⁽¹⁾ SL L 3, 5.1.2005., str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) 2017/625 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2017. o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima kojima se osigurava primjena propisa o hrani i hrani za životinje, pravila o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i sredstvima za zaštitu bilja, o izmjeni uredaba (EZ) br. 999/2001, (EZ) br. 396/2005, (EZ) br. 1069/2009, (EZ) br. 1107/2009, (EU) br. 1151/2012, (EU) br. 652/2014, (EU) 2016/429 i (EU) 2016/2031 Europskog parlamenta i Vijeća, uredaba Vijeća (EZ) br. 1/2005 i (EZ) br. 1099/2009 i direktiva Vijeća 98/58/EZ, 1999/74/EZ, 2007/43/EZ, 2008/119/EZ i 2008/120/EZ te o stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 854/2004 i (EZ) br. 882/2004 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 89/608/EEZ, 89/662/EEZ, 90/425/EEZ, 91/496/EEZ, 96/23/EZ, 96/93/EZ i 97/78/EZ te Odluke Vijeća 92/438/EEZ (Uredba o službenim kontrolama) (SL L 95, 7.4.2017., str. 1.).

- (5) Člankom 13. stavkom 1. Uredbe (EU) 2017/625 od nadležnih se tijela zahtijeva da za svaku službenu kontrolu koju provedu sastave zapisnik u papirnatom ili elektroničkom obliku. U tom se članku navode i informacije koje ti zapisnici moraju sadržavati. Stoga bi trebalo sastavljati zapisnike o inspekcijskim pregledima koji se u skladu s člankom 20. stavkom 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005 obavljaju prije utovara domaćih kopitara i domaćih goveda, ovaca, koza ili svinja u plovila za prijevoz stoke.
- (6) Člankom 9. stavkom 1. Uredbe (EU) 2017/625 od nadležnih se tijela zahtijeva da provode službene kontrole uzimajući u obzir, među ostalim, dotadašnje rezultate subjekata u pogledu ishoda službenih kontrola provedenih nad njima te njihove usklađenosti s pravilima Unije, među ostalim s Uredbom (EZ) br. 1/2005. Nadležna tijela nemaju pristup ishodima službenih kontrola koje su provela nadležna tijela drugih država članica. Međutim, ti su zapisnici potrebni za donošenje utemeljenih odluka pri obavljanju inspekcijskih pregleda za potrebe članka 20. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005. Stoga je u svrhu pravilne provedbe članka 20. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005 potrebno uspostaviti zajedničku elektroničku bazu podataka za prikupljanje i dijeljenje pojedinosti potvrda o odobrenju plovila za prijevoz stoke i ishoda prethodnih inspekcijskih pregleda tih plovila. Time bi se nadležnim tijelima trebao omogućiti brz pristup tim informacijama, smanjiti administrativno opterećenje i olakšati obavljanje njihovih zadaća u okviru službenih kontrola.
- (7) U skladu s Direktivom 2009/16/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ⁽³⁾ sve države članice koje imaju morske luke dužne su nad brodovima koji pristaju u njihovim lukama provoditi inspekcijske preglede u okviru nadzora države luke. Rezultati inspekcijskih pregleda u okviru nadzora države luke objektivni su i provjerljivi te mogu biti bitni za inspekcijske preglede iz članka 20. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005, kao što su utvrđeni nedostaci koji se odnose na vodonepropusnost, ventilaciju, uzgon ili opremu za gašenje požara. Stoga je u zajedničku elektroničku bazu podataka potrebno uključiti relevantne javno dostupne rezultate inspekcijskih pregleda u okviru nadzora države luke.
- (8) Komisija je provela niz revizija sustava službenih kontrola država članica u cilju zaštite dobrobiti životinja tijekom prijevoza morem u treće zemlje plovilima za prijevoz stoke. Nakon što se tim revizijama utvrde nedostaci u sustavima službenih kontrola država članica u pogledu ovlaštenja pomorskih prijevoznika, nadležna tijela trebala bi osigurati da su krizni planovi koje prijevoznici dostavljaju u skladu s člankom 11. stavkom 1. točkom (b) podtočkom iv. Uredbe (EZ) br. 1/2005 prilagođeni glavnim hitnim situacijama do kojih može doći tijekom predmetnog putovanja.
- (9) Kako bi se osiguralo dovoljno vremena za procjenu informacija sadržanih u dokumentaciji koju je dostavio podnositelj zahtjeva za izdavanje potvrde o odobrenju iz članka 19. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005, kako bi se obavile pripreme za temeljitu fizičku provjeru plovila za prijevoz stoke i kako bi se provjerilo ispunjava li plovilo za prijevoz stoke zahtjeve za izdavanje potvrde o odobrenju, podnositelj zahtjeva trebao bi nadležnim tijelima podnijeti zahtjev za odobrenje najmanje 20 dana prije datuma inspekcijskog pregleda plovila za prijevoz stoke.
- (10) Na temelju iskustva s prijevozom životinja plovilima za prijevoz stoke stručnjaci iz država članica, uključujući nacionalne kontaktne točke za zaštitu životinja tijekom prijevoza, izradili su 2014. dokument mreže ⁽⁴⁾ sa smjernicama za službene kontrole dobrobiti životinja tijekom izvoza plovilima za prijevoz stoke u skladu s Uredbom (EZ) br. 1/2005 („dokument mreže”). Smjernice iz dokumenta mreže ažurirane su u siječnju 2020. s obzirom na iskustvo stečeno tijekom njegove primjene i revizije koje je provela Komisija.

⁽³⁾ Direktiva 2009/16/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o nadzoru države luke (SL L 131, 28.5.2009., str. 57.).

⁽⁴⁾ *Network Document on Livestock Vessels* (Dokument mreže o plovilima za prijevoz stoke), dostupan na poveznici: <https://circabc.europa.eu/ui/group/f41c4e1d-22a1-4e7b-aa31-cd16f126037d/library/d1bdd5a7-2e73-4f9a-97e2-c0975fc713a1/details>.

- (11) Inspektori nadležnih tijela koji obavljaju inspekcijske preglede plovila za prijevoz stoke uglavnom su službeni veterinari. Veterinarske kompetencije same po sebi nisu dovoljne za provjeru funkcioniranja mehaničkih i upravljačkih sustava plovila za prijevoz stoke koji mogu utjecati na dobrobit životinja koje se prevoze. Kako je predloženo u dokumentu mreže, timovi koji obavljaju inspekcijske preglede u svrhu izdavanja potvrde o odobrenju iz članka 19. Uredbe (EZ) br. 1/2005 trebali bi se sastojati od službenih veterinara i pomorskih stručnjaka s odgovarajućim stručnim znanjem o tim mehaničkim i upravljačkim sustavima te praktičnim iskustvom u upravljanju plovilima za prijevoz stoke.
- (12) Odobrenje ili produljenje odobrenja plovila za prijevoz stoke iz članka 19. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005 trebalo bi ovisiti o rezultatima inspekcijskog pregleda koji obavlja službeni veterinar na prvom putovanju s pošiljkama životinja kako bi provjerio jesu li mehanički i upravljački sustavi plovila za prijevoz stoke štetni za dobrobit životinja na plovidu tijekom putovanja.
- (13) Kako bi se osiguralo da se životinje koje se prevoze iz drugih država članica ili na dugim cestovnim putovanjima od mjesta polaska do izlaznih točaka u morskim lukama mogu sigurno istovariti te nahraniti, napojiti i odmoriti, najmanje jedna kontrolna točka iz članka 1. stavka 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1255/97 ⁽⁵⁾ trebala bi biti dostupna na izlaznim točkama u morskim lukama ili se nalaziti na cestovnoj udaljenosti od dva sata od predmetne izlazne točke.
- (14) Kako bi države članice dodijelile osoblje i sredstva za nove zadaće i obveze utvrđene u ovoj Uredbi, kako bi se osigurala neometana prilagodba novim pravilima te kako bi se državama članicama ostavilo dovoljno vremena za uspostavu kontrolnih točaka na izlaznim točkama, ako to bude potrebno, članak 10. ove Uredbe, koji se odnosi na prisutnost veterinara na plovidu, i članak 11. ove Uredbe, koji se odnosi na kontrolne točke na izlaznim točkama, primjenjuju se tek od 1. siječnja 2024.
- (15) Mjere predviđene u ovoj Uredbi u skladu su s mišljenjem Stalnog odbora za bilje, životinje, hranu i hranu za životinje,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Predmet i područje primjene

Ovom se Uredbom:

- (a) utvrđuju detaljna pravila o obavljanju inspekcijskih pregleda iz članka 20. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005;
- (b) određuje sadržaj kriznih planova iz članka 11. stavka 1. točke (b) podtočke iv. Uredbe (EZ) br. 1/2005 kad se ti planovi odnose na plovila za prijevoz stoke;
- (c) utvrđuju minimalni zahtjevi za izlazne točke kad su te točke morske luke.

Članak 2.

Definicije

Za potrebe ove Uredbe „inspekcijski pregled u okviru nadzora države luke” znači inspekcijski pregled koji provode nadležna tijela države luke u skladu s Direktivom 2009/16/EZ.

⁽⁵⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 1255/97 od 25. lipnja 1997. o kriterijima Zajednice za kontrolne točke te izmjeni plana puta koji se navodi u Prilogu Direktivi 91/628/EEZ (SL L 174, 2.7.1997., str. 1.).

*Članak 3.***Elektronička baza podataka**

1. Komisija uspostavlja elektroničku bazu podataka te osigurava njezino funkcioniranje, održavanje, podršku i svako potrebno ažuriranje ili daljnji razvoj.
2. Elektronička baza podataka sadržava informacije potrebne za inspekcijske preglede iz članka 20. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005, uključujući:
  - (a) pojediniosti o izdavanju potvrda o odobrenju plovila za prijevoz stoke u obliku koji nadležnim tijelima država članica omogućuje brzu identifikaciju plovila za prijevoz stoke;
  - (b) zapisnike o prethodnim inspekcijskim pregledima plovila za prijevoz stoke koje su obavila nadležna tijela država članica za potrebe članka 20. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005;
  - (c) javno dostupne informacije o ishodu inspekcijskih pregleda u okviru nadzora države luke.
3. Komisija nadležnim tijelima država članica omogućuje pristup elektroničkoj bazi podataka za potrebe članka 4., 5. i 6.
4. Nadležna tijela država članica imenuju po najmanje jednog nacionalnog administratora i tu informaciju, zajedno s podacima za kontakt administratora, dostavljaju Komisiji. Nadležna tijela država članica odmah obavješćuju Komisiju o svim promjenama u pogledu nacionalnih administratora.
5. Nadležna tijela država članica odgovorna su za podatke i dokumente koje unose u bazu podataka ili u njoj izrađuju.

*Članak 4.***Evidentiranje potvrda o odobrenju plovila za prijevoz stoke**

1. Nadležna tijela država članica evidentiraju potvrde o odobrenju plovila za prijevoz stoke iz članka 19. stavka 4. Uredbe (EZ) br. 1/2005 u elektroničkoj bazi podataka iz članka 3. ove Uredbe.
2. U potvdama o odobrenju iz stavka 1. navode se datum isteka potvrde, informacije o najvećoj raspoloživoj površini za životinje po palubi i vrsti životinja koje predmetna plovila mogu prevoziti.

*Članak 5.***Evidentiranje inspekcijskih pregleda**

1. Nakon inspekcijskog pregleda nadležna tijela država članica bez nepotrebne odgode evidentiraju inspekcijski pregled plovila za prijevoz stoke iz članka 20. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005 u elektroničkoj bazi podataka iz članka 3. ove Uredbe.
2. Zapisnici o inspekcijskim pregledima iz stavka 1. ovog članka sadržavaju elemente utvrđene u članku 13. stavku 1. drugom podstavku Uredbe (EU) 2017/625.

Članak 6.

Pristup potvrdama o odobrenju plovila za prijevoz stoke i zapisnicima o prethodnim inspekcijskim pregledima

1. Komisija osigurava da se iz elektroničke baze podataka iz članka 3. ove Uredbe mogu preuzeti svi relevantni podaci koje su evidentirala nadležna tijela država članica u svrhu praćenja provedbe članka 19. i 20. Uredbe (EZ) br. 1/2005.
2. Nadležna tijela država članica imaju pristup svim informacijama evidentiranim u elektroničkoj bazi podataka koja su im potrebna:
  - (a) da provjere imaju li plovila za prijevoz stoke valjanu potvrdu o odobrenju;
  - (b) da donesu utemeljene odluke pri obavljanju inspekcijskih pregleda plovila za prijevoz stoke tijekom utovara za potrebe članka 20. Uredbe (EZ) br. 1/2005.

Članak 7.

Krizni planovi u slučaju nužde za plovila za prijevoz stoke

Krizni planovi u slučaju nužde iz članka 11. stavka 1. točke (b) podtočke iv. Uredbe (EZ) br. 1/2005, koje dostavljaju prijevoznici koji namjeravaju prevoziti životinje morem plovilima za prijevoz stoke, sadržavaju analizu rizika najvjerojatnijih opasnosti za dobrobit životinja povezanih s takvim putovanjima.

Članak 8.

Podnošenje zahtjeva za odobrenje plovila za prijevoz stoke

Podnositelj zahtjeva šalje relevantnim nadležnim tijelima ili tijelu koje je odredila država članica zahtjev za izdavanje potvrde o odobrenju plovila za prijevoz stoke iz članka 19. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005 najmanje 20 radnih dana prije datuma inspekcijskog pregleda iz članka 19. stavka 1. točke (c) te uredbe.

Članak 9.

Timovi inspektora za plovila za prijevoz stoke

1. Nadležna tijela osiguravaju da inspekcijske preglede u svrhu izdavanja potvrde o odobrenju iz članka 19. Uredbe (EZ) br. 1/2005 obavlja tim inspektora.
2. U timu inspektora nalazi se barem:
  - (a) službeni veterinar; i
  - (b) pomorski stručnjak kojeg su ovlastila pomorska tijela države članice.
3. Pomorski stručnjak iz stavka 2. točke (b) ispunjava barem jedan od sljedećih zahtjeva:
  - (a) ima odgovarajuće kvalifikacije stečene u pomorskoj ili nautičkoj ustanovi koju priznaju države članice i odgovarajuće iskustvo u plovidbi kao ovlaštenu brodski časnik koji ima valjanu svjedodžbu o osposobljenosti STCW II/2 ili III/2 predviđenu u Međunarodnoj konvenciji o standardima izobrazbe, izdavanju svjedodžbi i držanju straže pomoraca (STCW), bez ograničenja u pogledu područja rada, pogonske snage ili tonaže;
  - (b) položio je ispit za inženjera brodogradnje, strojarstva ili pomorskog prometa koji priznaju nadležna pomorska tijela te ima najmanje pet godina radnog iskustva na tim poslovima; ili
  - (c) stekao je odgovarajuću sveučilišnu ili jednakovrijednu diplomu ustanove tercijarnog obrazovanja u relevantnom području inženjerstva ili znanosti, koju priznaje država članica.

Članak 10.**Službene kontrole koje provodi službeni veterinar na plovilima za prijevoz stoke**

1. Službeni veterinar provodi službene kontrole na plovilu za prijevoz stoke tijekom cijelog prvog putovanja plovila s pošiljkama životinja nakon izdavanja odobrenja plovila za prijevoz stoke iz članka 19. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2005 te prije produljenja tog odobrenja.
2. Odobrenje plovila za prijevoz stoke suspendira se:
  - (a) ako se kontrolama iz stavka 1. utvrdi da način izgradnje i oprema plovila za prijevoz stoke štete dobrobiti životinja na plovilu; i
  - (b) ako prijevoznik ne poduzme djelotvorne korektivne mjere ako se kontrolama iz stavka 1. utvrde bilo koji drugi nedostaci.
3. Kad je riječ o provedbi kontrola iz stavka 1., službeni veterinar sastavlja izvješće o kontrolama provedenima na plovilu tijekom putovanja, u skladu s obrascem iz Priloga.

Članak 11.**Minimalni zahtjevi za kontrolne točke na izlaznim točkama u morskim lukama**

Ako postupci uključuju cestovni prijevoz životinja iz drugih država članica ili duga cestovna putovanja od mjesta polaska do morskih luka, nadležna tijela osiguravaju da su kontrolne točke koje su odobrene za određene kategorije životinja, u skladu s člankom 3. stavkom 1. prvim podstavkom Uredbe (EZ) br. 1255/97, dostupne na izlaznim točkama u morskim lukama ili da se nalaze na cestovnoj udaljenosti od dva sata od predmetne izlazne točke.

Članak 12.**Stupanje na snagu**

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Članci 10. i 11. primjenjuju se od 1. siječnja 2024.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 17. veljače 2023.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN

PRILOG

IZVJEŠĆE O FIZIČKIM PROVJERAMA NA PLOVILU TIJEKOM PUTOVANJA

(iz članka 10.)

1. Općenito			
Ime plovila:		IMO broj plovila:	
Zemlja odobrenja ili produljenja odobrenja:		Datum odobrenja ili produljenja odobrenja:	
Ime zapovjednika:		Broj potvrde o odobrenju:	
2. Vrsta putovanja			
☐ Prvo putovanje nakon odobrenja ☐ Prvo putovanje nakon produljenja odobrenja			
3. Polazište i odredište			
3.1. Izlazna točka i zemlja POLASKA:		3.2. Mjesto i zemlja ODREDIŠTA:	
3.1.1. Datum	3.1.2. Vrijeme	3.2.1. Datum	3.2.2. Vrijeme
3.1.3. Vrste i kategorije:		3.1.4. Broj životinja po vrstama:	
3.1.5. Procijenjena ukupna težina pošiljke (u kg)			
4. Uvjeti za životinje na palubama tijekom putovanja:			
4.1. Najviša zabilježena temperatura:	4.2. Najviša zabilježena relativna vlažnost:	4.3. Najviša zabilježena razina amonijaka:	
5. Funkcioniranje sustava koji utječu na dobrobit životinja			
5.1. Ventilacija: ☐ Da ☐ Ne	Utvrđena odstupanja:	Korektivne mjere (ako je primjenjivo):	
5.2. Odvodnja: ☐ Da ☐ Ne	Utvrđena odstupanja:	Korektivne mjere (ako je primjenjivo):	
5.3. Dovoljno rasvjete za pregled životinja: ☐ Da ☐ Ne	Utvrđena odstupanja:	Korektivne mjere (ako je primjenjivo):	
5.4. Proizvodnja slatke vode, ako je primjenjivo: ☐ Da ☐ Ne	Utvrđena odstupanja:	Korektivne mjere (ako je primjenjivo):	
5.5. Hrana i voda: ☐ Da ☐ Ne	Utvrđena odstupanja:	Korektivne mjere (ako je primjenjivo):	

5.6. Broj životinja koje su bolesne/ozlijeđene tijekom putovanja:	Utvrđena odstupanja:	Korektivne mjere (ako je primjenjivo):
5.7. Broj životinja uginulih tijekom putovanja i broj eutanaziranih životinja:	Utvrđena odstupanja:	Korektivne mjere (ako je primjenjivo):
5.8. Ostalo:	Utvrđena odstupanja:	Korektivne mjere (ako je primjenjivo):
6. Tijelo koje izdaje izvješće		
6.1. Naziv tijela:	6.2. Adresa tijela:	
6.3. Telefonski broj tijela:	6.4. E-adresa tijela:	
6.5. Datum	6.6. Mjesto	
6.7. Ime i potpis službenog veterinarara:	6.8. Pečat	